

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 85/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky a neverejnóm zasadnutí senátu 10. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. J., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., vo veci namietaného porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 47/2010 z 20. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. februára 2011 doručená sťažnosť M. J., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tost 47/2010 z 20. decembra 2010.

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

«Je potrebné na tomto mieste uviesť, že väzobné dôvody na mojej strane sú konštatované dôvodmi väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) Tr. por. a tieto boli založené v dôsledku môjho vzatia do väzby Uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. Tp 17/2010 zo dňa 20.2.2010, pričom väzba sa počíta od 16.2.2010.

Zo 16 skutkov, z ktorých som obvinený, sa ma týkajú len 3 a to tie, ktoré sú uvedené v uznesení o vznesení obvinenia pod bodmi 1,2,7. Podrobne v dôvodoch sťažnosti súdu uvádzam, že vykonanie navrhovaných dôkazov prokurátorom sa ma nedotýka a neviem prečo väzobným dôvodom má byť na mojej strane znalecký posudok vyhotovovaný znaleckou organizáciou a to Výskumným ústavom súdnej optiky, ktorý doposiaľ vyhotovený nebol. O existencii dokazovania takýmto spôsobom som sa dozvedel len z podaného návrhu prokurátorom na predĺženie väzby. Tak isto nemám vedomosť o žiadnych iných znaleckých posudkoch, dokonca v počte 26, ako o tom tvrdí prokurátor, ktoré zatiaľ neboli spracované. Neviem, ako ja sťažovateľ môžem na tieto posudky vplývať spôsobom, aby na mojej strane trvala kolúzna väzba. Tiež na ďalšie trvanie väzby nemôže mať vplyv analýza znaleckých posudkov, teda čas, pokiaľ tieto posudky bude študovať a analyzovať vyšetrovateľ, prípadne dozorový prokurátor. O všetkých takýchto veciach som sa dozvedel až pri výsluchu spoluobvinených pri výsluchu dňa 13.12.2010. Uvedené som vytykal súdu prvého stupňa vo svojom opravnom prostriedku, pretože v rozhodnutí sudcu pre prípravné konanie som nenašiel žiadnu konkretizáciu dôvodov trvania mojej väzby z jednotlivých väzobných dôvodov tak, ako tieto pozná Trestný poriadok. Súd prvého stupňa rozsiahlo na pätnástich stranách konštatuje rôzne okolnosti námietok iných spoluobvinených a všeobecne prikláňajúc sa k argumentácii prokurátora hovorí o všetkých obvinených, že je daná dôvodnosť trestného stíhania, ktorá je podložená vykonaným dokazovaním a dôvody väzby zostávajú s výnimkou obvineného K. S. nezmenené, pričom hodnotil len ponuku sľubov, peňažnej záruky, či dohľad probačného a mediačného úradníka na nahradenie väzby, pokiaľ ide o žiadosti iných obvinených. Jednoducho povedané, z prvostupňového

rozhodnutia sa ja sťažovateľ nemám ako dozvedieť, prečo trvajú na mojej strane dôvody väzby a to zo všetkých dôvodov, ktoré pozná Trestný poriadok a prečo sa teda voči mojej osobe predlžuje väzba do 31.3.2011.

Podobne je to aj s odvolacím rozhodnutím, kde nenachádzam žiadnu argumentáciu na moje výhrady v tom smere, že rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie nie je vo svojom odôvodnení individualizované v skutkových a s nimi korešpondujúcich právnych dôvodoch väzby. Odvolací súd konštatuje len všeobecne a „skupinovo“, že sme boli vzatí do väzby sudcom pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu pracovisko Banská Bystrica cituje zákonné ustanovenia Trestného poriadku na viac ako dvoch stranách a na strane 5 a 6 tvrdí, že sudca pre prípravné konanie v odôvodnení napadnutého uznesenia podrobne a jasne zdôvodnil na základe akých záverov trvajú dôvody väzby u všetkých obžalovaných (stále sme len obvinení v štádiu prípravného konania) v súčasnosti. Zmieňuje sa o žiadostiach mojich spoluobvinených, cituje predchádzajúce rozhodnutia o väzbe týkajúcich sa nutnosti väzby a navyiac konštatuje, že „zo skutočností zadokumentovaných v spise je zrejmé, že dôkazy, ktoré boli doposiaľ zadovážené, nespochybnili dôvodnosť podozrenia voči všetkým obvineným z toho, že mali spáchať trestnú činnosť tak, ako je to spomenuté v uznesení o vznesení obvinenia.“ Týmto konštatovaním súd rozhodujúci o väzbe sa dostal do pozície, kedy spôsobil pochybnosť o svojom nezaujali. Odvolací súd aj keď vyjadrujúc sa v polohe dôvodného podozrenia hovorí o tom, že malo dôjsť k spáchaniu trestnej činnosti v minulosti. Takéto vyjadrenie naznačuje vinu mňa sťažovateľa pred tým, ako o nej bolo v súlade so zákonom rozhodnuté. V tomto smere poukazujem na rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL US 12/98, v ktorom „Ústavný súd už vyslovil, že prezumpcia nevinny sa neobmedzuje len na trestné konanie, v ktorom sa má rozhodnúť o vine toho, proti komu sa konanie vedie, ale má širší dosah. Okrem iného vyplýva, že žiadny štátny orgán nie je oprávnený vysloviť, či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie ešte pred tým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom“.

Ku dňu podania tejto sťažnosti trvá väzba na mojej strane takmer rok. Rozhodne nemožno považovať túto situáciu a trvanie väzby, ktorá trvá takmer rok, za počiatočné štádium vyšetrovania i trvania väzby, a to ani s akoukoľvek potrebou a prihliadnutím na rozsah vyšetrovanej veci a potrebu vykonávania ďalších úkonov. Napokon NS SR v Uznesení 4Tost 24/2010 na str. 7 štvrtý odstavec konštatuje a prikláňa sa k názoru sudcu

pre prípravné konanie, že orgány činné v trestnom konaní budú musieť pri vyhodnocovaní zákonných dôkazov postupovať urýchlene, čo sudca pre prípravné konanie vyjadril tým, že predĺžil lehotu trvania väzby nie o šesť mesiacov, ako navrhol prokurátor, ale na dobu podstatne kratšiu, do 31.12.2010. Týmto konštatovaním sudca pre prípravné konanie, s čím sa stotožnil aj odvolací súd, vyjadril pochybnosti o tom, či orgány činné v trestnom konaní postupujú pri vyhodnocovaní získaných dôkazov urýchlene, ako sa to vo väzobných veciach vyžaduje.

... NS SR sa uspokojil s tým, že súd prvého stupňa nedostatočne špecifikoval dôvod väzby voči mne, ba dokonca sa stotožnil s opakovaním odôvodnenia väzby vo viacerých predchádzajúcich väzobných rozhodnutiach a prakticky potvrdil taký spôsob rozhodovania o väzbe, aký zvolil sudca pre prípravné konanie, keď väzobné dôvody konštatuje na spôsob kolektívneho posúdenia dôvodov väzby. V druhom rade došlo k porušeniu prezumpcie neviny vo vzťahu k spravodlivosti trestného konania a v tejto nadväznosti k porušeniu mojich ľudských práv a základných slobôd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1/ Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.12.2010 ITost 47/2010 došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd sťažovateľa, vyplývajúcich z čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 Ústavy SR a čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd, ako aj Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 1, 2.

2/ Ústavný súd SR zrušuje Uznesenie Najvyššieho súdu SR ITost 47/2010 zo dňa 20.12.2010.

3/ Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť M. J. trovy konania v sume 240,26 Eur, do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. G., B.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika a ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neupravuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s čl. 5 ods. 1, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej

lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Pozbaviť niekoho osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru možno len „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 30. marca 1997, § 43).

Základná námietka sťažovateľa spočívala v tvrdení o porušení zákona najvyšším súdom, pretože ho nedôvodne ponechal vo väzbe.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol:

„V prvom rade je potrebné konštatovať, že sudca pre prípravné konanie v odôvodnení napadnutého uznesenia podrobne a jasne zdôvodnil na základe akých záverov trvajú dôvody väzby u všetkých obžalovaných v súčasnosti. Predmetné rozhodnutie korešponduje s predchádzajúcimi vo veci vydanými rozhodnutiami o väzbe, pričom žiadne podstatné zmeny v uvedených smeroch nenastali. ...

Konajúci senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky primárne poukazuje aj na aktuálnosť skôr publikovaných rozhodnutí súdmi oboch druhov a stupňov v tejto trestnej veci, a to z hľadísk záverov o nutnosti väzby obvinených. Jedná sa o uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, zo 17. februára 2010, sp. zn. Tp 17/2010, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. marca 2010, sp. zn. 6 Tost 7/2010, uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, zo 17. júna 2010, sp. zn. Tp 17/2010, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júla 2010, sp. zn. 1 Tost 29/2010, uznesenia Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, zo 16. augusta 2010 a 20. augusta 2010, sp. zn. Tp 17/2010, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. septembra 2010, sp. zn. 4 Tost 24/2010, uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, z 13. októbra 2010, sp. zn. Tp 17/2010, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky zo dňa 26. októbra 2010, sp. zn. 2 Tost 30/2010, a napokon uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, z 10. novembra 2010, sp. zn. Tp 17/2010, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 1. decembra 2010, sp. zn. 1 Tost 44/2010.

Zo skutočností zadokumentovaných v spise je zrejmé, že dôkazy, ktoré boli doposiaľ zadovážené, nespochybnili dôvodnosť podozrenia voči všetkým obvineným z toho, že mali spáchať trestnú činnosť tak, ako je to spomenuté v uznesení o vznesení obvinenia.

Dôvodná obava, že prepustením obvinených na slobodu hrozí, že budú pokračovať v trestnej činnosti, mariť výsledky jej objasňovania a pre hrozbu vysokých trestov sa môžu stať nedosiahnuteľnými pre účely trestného stíhania, stále trvá.

Čo sa týka dôvodnosti väzby, tak najvyšší súd poukazuje na dôvody napadnutého uznesenia. Aj v tomto štádiu trestného konania sú u obvinených dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. b/ (s výnimkou obvineného K. S., u ktorého došlo k zmene dôvodov väzby), písm. c/ Tr. por. a rovnako neprichádza do úvahy ani ich prepustenie na slobodu s použitím inštitútov písomného sľubu, peňažnej záruky, resp. dohľadu probačného a mediačného úradníka.“

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd poukazuje zásadne na to, že nie je tzv. „skutkovým súdom“, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie nevykonané všeobecnými súdmi. Vo väzobných veciach platí, že skúmanie primeranosti určenej lehoty väzby, ako aj jej dôvodov, prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Za tým účelom im patrí skúmať

všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených v jeho žiadostiach) ústavný súd zisťuje, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Ústavný súd považuje dôvody uvedené v rozhodnutí najvyššieho súdu za dostatočné zdôvodnené. Ten sa vysporiadal s argumentmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti proti rozsudku špecializovaného súdu, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, prečo bolo potrebné napadnuté rozhodnutie akceptovať v plnom rozsahu. Jeho závery preto neboli neodôvodnené alebo zjavne arbitrárne. Vzhľadom na uvedené samotná skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje so závermi najvyššieho súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). K ich porušeniu rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2011